

Kurp ejam, latvieši?

Ineses Mičules iestudētā Blaumaņa luga *Ugunī* varētu būt daļa no cikla par Latviju tieši tagad

IR IZRĀDES, par kurām nevar tik vienkārši pateikt «patīk» vai «nepatīk». Latvijas Nacionālajā teātrī uzvestā Rūdolfā Blaumaņa klasiskā, no galvas zināmā luga *Ugunī*, kādu to interpretējusi režisore Inese Mičule, ir viens no šādiem gadījumiem. Neērta kā akmentiņš kurpē, traucējoša kā gruzis acī, tā netaisnība, liek domāt līdzī, rakņāties nepatīkamajās izjūtās un meklēt tām pamatojumu. Līdz kādā brīdī aizkaitinājums pārvēršas par apbrīnu.

Apbrīnu izraisa Inese Mičules domāšanas vēriens: būtībā jau vairāku sezonu garumā viņa iestudējusi vismaz tetraloģiju par latviešu nācijas dabu, par tiem ārējiem apstākļiem vai iekšējām dziņām, kuru rezultātā Latvija, Baltijas ģeogrāfiskais centrs, daudzējādā ziņā ir nomale un atpalicēja. Mičule uzrāda vājuma saknes. Valmieras teātrī iestudētajā Jūdžina O'Nila lugā *Sēras piestāv Elektraī* tas ir karš, turpat Raiņa *Jāzepā un viņa brāļos* – nodevība starp tuvākajiem. Nacionālajā teātrī uzvestajos *Cilvēkos laivās* – mantas kāre un īsredzība, un tagad *Ugunī* – vardarbība un līdzatkarība.

UN TAS IR BLAUMANIS?

Jā, ir. Alaines muižā, kāda tā atklājas uz Nacionālā teātra skatuves, vardarbīgi vai vismaz manipulatīvi ir visi.

Recenzijas autore —
Edīte Tišheizere,
žurnāla *Ir*
teātra kritiķe

Katram kaut ko vajag no kāda cita

Cits, labu vēlēdams, kā Daigas Gaismiņas stingru uzskatu vadītā Horsta madama vai Maijas Doveikas vēl pavisam jaunā Vešeriene, kura negrib redzēt meitu kāpjām uz tiem pašiem grābekļiem. Kāds smalkāk – kā Matīsa Budovska Akmentiņš, kas piedāvā cieņpilnu darījumu, tomēr māsai ir piekudinājies, lai potenciālajai sievasmātei norāda uz mierpilnu vecumdienu iespēju. Kāds aiz samīdīta mugurkaula, kā Aināra Ančevska izmisīgi verdziskais Klenga. Cits aiz muļķības, kā Rūdolfā Sprukuļa dzēruma uzmačībā neapturamais Pavārs. Skaudība Raimonda Celma Viskrelim, pazemojums Mārča Maņjakova Frišvagaram, stūrī iedzītas žurkas bezkaunība Gundara Grasberga Sutkam liek mānīties, ņirgāties vēl par kādu tikpat nelaimīgu. Katram kaut ko vajag no kāda cita.

Iznēmums ir divi cilvēki. Mēvenšterns, jo Uldis Anže barona tēlā vienkārši nospēlē... varu. Kā dūrē viņš tur

muižas ļaudis – norāda Frišvagaram isto vietu, ievieš kārtību vidē, pats rādīdams priekšzīmi. Otrs ir Alders. Matīss Kučinskis muižas skrīvera lomā atklāj mīlestību. Vienīgo šajā izrādē. Bezcerīgu, nepareizu, netaisnību un nevietā. Edgars ir viņa dzīves kodols, viņam domāti panti, kas tā nokaitina Mēvenšternu.

Tas, kas citkārt jaunāko laiku iestudējumos tikai iezīmējās, nu ir atklāts nepārprotami – tā nav mīlestība, kas saista Edgaru un Kristīni. Precīzi to atsauksmēs par izrādi pateikusi kāda skatītāja: Kristīne neizvēlas, viņa netiek vaļā no Edgara. Ne kaislība, bet līdzatkarība piesien Elzas Rūtas Jordānes iebaidīto, uz noteiktu rīcību nespējīgo Kristīni pie neatgriezeniski salauztā (kas notika pirms trim gadiem Lietuvā?) Edgara, kādu spēlē Kārlis Reijers. Izskaņā viņi abi, asaru asaras izbrīduši, pazūd aizskatuves haosā, un nav nekādu cerību, ka tur kaut kas tiks sakārtots un harmonizēts.

PARALĒLIE STĀSTI

Grūti pieņemas ir psiholoģiskās saites, ko starp darbības personām novilkusi režisore, tomēr šajā līmenī iestudējums ir visnotaļ konsekvents. Noteiktas problēmas rodas tad, kad šķirtus ceļus izrādās gājusi režisore Inese Mičule un scenogrāfs Reinis Dzudzilo, kurš radījis vizuālo dramaturģiju.

UGUNĪ

Nacionālā
teātra Lielajā
zālē. Nākamās
izrādes
2., 17. aprīlī.
16–35 €.

IR IESAKA

26. UN 28. MARTS

KONCERTS. TAREK YAMANI TRIO KONCERTZĀLĒ LATVIJA UN VIZZEMES KONCERTZĀLĒ CĒSIS

Libānā dzimušais pianists Tareks Jamani ir viens no spilgtākajiem mūsdienu džeza māksliniekiem. Mūzika stilā savitas arābu mūzikas tradīcijas un Rietumu džeza brīvība. Koncertos piedalās saksofonists Toms Rudzinskis, kontrabasists Endrū Daunings un bundzinieki Kaspars Kurdeko vai Ivars Arutjunjans. Biļetes cena 15 un 25 €. Bilesuparadize.lv

27. MARTS

IZRĀDE. AR MANI ATKAL RUNĀ... ILZE! NACIONĀLĀ TEĀTRA LIELAJĀ ZĀLĒ

Teātra dienas koncertā uzņēmīgā sievietē ar pasaules elpu Ilze un tautas tradīciju kopējs Smuidris veidos kopēju raidierakstu, kurā aplūkos aktuālākās tendences no jaunā tandēma skatpunkta – gan no ārpuses, gan no iekšpuses. Autori – Mārtiņš Egliens, Marta Eļina Martinsone, Rūdolfs Kugrēns. Režisors – Mārtiņš Egliens. Biļetes cena 16–36 €. Bilesuparadize.lv

Ne kaislība, bet līdzatkarība piesien Elzas Rūtas Jordānes Kristīni pie neatgriezeniski salauztā Edgara, kādu spēlē Kārlis Reijers

Dzudzilo – un šajā ziņā viņš ir Ilmāra Blumberga spēcīgā vizuālā redzējuma turpinātājs – veido skatuves vidi kā atsevišķu stāstu, kam ir sava attīstība un konsekvences. Bet, un tas ir ļoti principiāls «bet», šoreiz vizuālā dramaturģija nesaplūst ar režiju un draud kļūt pašmērķīga. Otrā cēliena sākumā muižas vīru kāpelēšana par priekšplānā sakrautajiem krēsliem, iedzerot no zābakā iebāztās šņabja pudeles, ir viens no nedaudzajiem kopējas izteiksmības

mirkļiem – atspērigā virsma rada nedrošas purva takas iespaidu. Taču ainas finālā orķestra bedrē grimstošie dzērāji jau vairs nav metafora, bet tieša ilustrācija. Tāpat kā pirmā cēliena krēslu rindu kārtošana barona Mēvenšterna vadībā. Tāpat kā baltās daudzu līgavu kleitas, kuras, ūdens vannītēs iemērkotas un pēc tam augšup paceltas, birdina asaru lietu. Pašas par sevi izteiksmīgas, šīs telpas izpausmes vēlreiz ilustrē to, ko jau spēlē aktieri. Koprades vietā ir di-

vi atsevišķi spēki, kas nespēj pieklusināt savu redzējumu vienota izrādes tēla vārdā.

Nepārejošā krēslā dzīvo šie Alaines muižas ļaudis, lietus neļauj ieraudzīt pat parka skaistumu. Un šī tuvā tumsa, šī vardarbība, manipulēšana un bezcerība nerunā pretī Blaumaņa lugai. Diemžēl. Laiks lugu izgaismojis citādu, liedzot tai jēkādu romantisku starojumu. Bet tie uz skatuves, tie esam mēs. Nepāprotami. ●

27. MARTS

KONCERTS. JUMPRAVA. ARHEOLOĢIJA. MŪZIKAS NAMĀ DAILE

Ekspedīcija grupas vēsturē – pa slāņiem, kuros aprakti hiti, neveiksmes, nejaušības, smieklī un klusumi starp dziesmām. Nevis «labāko dziesmu vakars», bet mēģinājums saprast, kāpēc tās tapa. Ar stāstiem, kurus parasti nestāsta no skatuves – par laikiem, kad tehnika lūza, idejas sprāga un pasaule vēl nebija digitāla, bet ļoti ista. Biļetes cena 20–40 €. Bilesuparadize.lv

LĪDZ 31. MAIJAM

IZSTĀDE. ROK-RAKSTS DEKORATĪVĀS MĀKSLAS UN DIZAINA MUZEJĀ

Muzejs sadarbībā ar Rotu mākslas biedrību sāk *pop-up* izstāžu sēriju *Spektrs*, kas atspoguļos aktuālās norises Latvijas rotu mākslā. Gada laikā muzeja pastāvīgajā ekspozīcijā notiks četras izstādes. Pirmā – *Rok-raksts* – iecerēta kā kopējs pieteikums programmai un pulcēs daudzus Latvijas rotu māksliniekus, izceļot katra individuālo stilu un radošo pieeju rotu veidošanā. Lnmm.lv